

UČIMO SE OD SV. JOŽEFA: KAKO JE VZGAJAL S POMOČJO SPREJEMANJA SVOJE VELIČINE?

"Kdor ne sprejme Božjega kraljestva kakor otrok, ne bo vstopil vanj."

Jožefov izziv je vstopiti v grandiozno Božje delo. Ta prag, ki ga je treba prestopiti in ki fotografira tragični in hkrati čudoviti trenutek vsake generacije, tudi in zlasti naše, je vstop v vzvišeno, v dela Duha; gre za polet na najvišjo raven bivanja. Kako strah nas je, da smo prav mi tisti, ki lahko postanemo vrata v Življenje.... **Kaj pa se zgodi, če človek sprejme veličino in premaga strah pred lastno nezadostnostjo? Kaj je treba storiti?**

Mt 1,21-25 govori o Jožefovi neposredni izkušnji Boga. Jožef takoj upošteva božje navodilo: takoj. Tako kot Peter, Andrej, Jakob in Janez, ki so zapustili mreže, čoln in druge stvari 'takoj' (Mr4,20.22), kot bodo to pozneje storili mnogi drugi. **Jožef ni preprosto vzel Marije in nato otroka z njo, da bi ju premikal sem in tja, ampak ju je sprejel, varoval, branil, skrbel zanj.**

Oče, ki te sprejme, varuje in brani. Tisti, ki da nekaj nate. Tisti, ki skrbi zate. To je potreboval tudi Jezus Kristus. Ali ne bi za življenje, biološko gledano, Marija zadostovala? Ne, ne zadostuje. Ni dovolj, da se rodiš iz matere. Potreben je nekdo, ki te sprejme, ki te vzame s seboj. Vedno je potreben oče. In če ga ni, ga ni. In kaj tako nepogrešljivega mora delati, da ga potrebuje celo Bog? In zakaj bi moral biti nepogrešljiv? So ljudje, ki se sploh ne strinjajo s tem, kar pravim. So ljudje, ki menijo, da je mogoče zavestno shajati brez očeta.

Preden nadaljujemo, se velja ustaviti in razumeti pomen "sprejemanja", saj zadeva vse nas.

Sprejemanje je bistvena logika vere, in ne samo: Božje delo se sprejme, odrešenje se sprejme, življenje samo se sprejema, pa tudi dejstva, ljudje, zgodovina in posamezne situacije se sprejema. Človek jih sprejme. Ali pa jih zavrne. Gre za eno od osnovnih opornih točk obstoja: sprejeti ali zavrnuti.

Mučimo se, da bi bili drugačni od sebe, razžalostimo se zaradi neskončnih razočaranj, ki jih doživljamo, od sebe in od drugih, in skušamo udariti po stvareh, da nas ne bi frustrirale, pri čemer udarjamo na desno in levo, na koncu pa predvsem po sebi. A temeljna težava je v tem, da se je treba prepustiti, da je treba sprejeti Previdnost in tako vstopiti v Božje delo. To je subtilna umetnost, to je modrost, to je skrivnost miru. Vendar nas veliko naših vzgojnih izkušenj vodi stran od tega miru.

Mi nismo bili vzgojeni, da bi sprejemali, ampak da bi načrtovali. Po drugi strani smo bili sami nezavedno načrtovani, usmerjeni k obveznim ciljem; postati to ali ono in dojemati življenje kot vrsto ciljev, ki jih je v vseh pogledih treba doseči. Tega niso počeli samo tisti, ki so vzgajali v veri, ampak so to počeli vsi: vsak kontekst nas je pripeljal do te nesrečne logike.

FORMIRANI ALI VZGAJANI? FORMACIJA NI SPREJEMANJE, VZGOJA JE SPREJEMANJE

Govorim o izrazih "formacija" in "edukacija" (vzgoja). Zdi se, da gre za isto stvar, vendar pripadata dvema nasprotnima svetovoma.

"Formacija" pomeni "delovanje, ki daje obliko". Če moram nekoga "oblikovati", to pomeni, da ga moram spremeniti (ne sprejeti), saj oblika, ki mu jo želim vsiliti, obstaja pred njim. Če bi rekel "uniformirati", bi to takoj izpadlo neprijetno, če pa predlagam, da bi neki osebi dal obliko, da bi rasla, moram imeti cilj, ki je osebi tuj. Ta cilj bo neizogibno nek model.

Točno to je satan storil z Evo: primerjal jo je z modelom, ki je najbolj osupljiv od vseh: z Bogom. Vcepil ji je sugestijo, naj bo "podobna Bogu", da bi imela dostojanstvo. In tako ji ga je v celoti odvzel. Isto so z nami počeli vsi, ki so nam govorili: "Biti moraš priden fant", "obnašaj se kot normalen človek" ali nam kako drugače vsiljevali cilje, dosežke, uspehe kot namen otroštva, mladosti ali življenja nasploh.

Vse družbe, v katerih smo se znašli, so nam, pogosto nehote, vsiljevale odnose, modo, navade, izbire, ki so vključevale razosebljenje kot ceno za prilagoditev skupini.

Ali nas oglaševanje, ki je uničujoč in moteč komercialni in družbeni motor, samo po sebi ne asfaltira z modeli? Oglaševanje ne predstavlja zelenih predmetov, temveč uporablja pričevanje, torej predstavlja zelene predmete, ki si jih želijo zeleni ljudje. To pomeni, da si začnem želeto to ali ono, ker je mogoče

povezati z zaželenostjo osebe, ki to oglašuje. Želja, velika življenjska sila, je okužena z logiko modela in posedovanja.

Potem se vsa dekleta počutijo nepopolna, vsi moški in ženske so si malo všeč. Nenehno se počutimo nekoliko neprilagojene in razočarane. A model priteguje kot nor. Njegova logika je nasilna, je sprememba, siljenje, mišičasta poslušnost svojemu absolutu; človeka zdrobi in spremeni, posledica pa je skafander osamljenosti, narejen iz strahu in zavračanja lastne krhkosti in nezadostnosti v primerjavi z modelom.

Če navedem smešen primer: danes obstajajo dekleta, ki bi bila še pred sto leti drugorazredna, po anoreksičnem modelu, ki je zdaj v modi, pa so zvezde; modne revije spodbujajo anoreksijo in starši anoreksičnih deklet bi morali sprožiti skupinsko tožbo. Še pred sto leti bi bila njihova podoba popolna polomija. Namesto tega imamo vojsko mladih žensk s preprosto in običajno žensko strukturo, ki bi bile pred sto leti zadovoljne s svojo postavo, danes pa se borijo, da bi dosegle mere, ki jih nikoli ne bodo imele, in se prehranjujejo na način, ki je popolnoma v nasprotju z dobro sobivanjem. Verjetno na večerji ne poskusijo ogljikovih hidratov ali alkohola, da ne bi zaužile preveč kalorij ...

Diktatura modela postane notranja tiranija pričakovanj, ki absolutizira lastno predstavo o sebi, ki je običajno posledica lastnih strahov ... Neskončno razočarani smo, ker se pričakovano ne zgodi, tragično obsojeni na nezadovoljstvo, ujeti v naše načine formacije, ki jih žene strah, da nam ne bo uspelo.

Vse to je seveda v nasprotju s sprejemanjem. Kaj je torej sprejemanje? Je način vzgoje.

Vzgoja pomeni nasprotje logike, ki se skriva v formaciji: vzgajati ne pomeni vsiljevati obliko, ampak izhaja iz latinskega educere (voditi ven), kar pomeni "izvabiti na dan, kar je v notranjosti". Medtem ko formacija hoče spremeniti tistega, ki se formira, pa vzgoja počne ravno nasprotno: vrednoti tistega, ki se vzgaja, da bi prišli na dan njegovi skriti darovi.

Zanimivo je, kako se vzgoja ujema s tem, kar Angel stori z Jožefom: pove mu o njegovi plemenitosti in dragocenosti, tako da ga spomni na njegovo skrivnost in ga pokliče z njegovim najpomembnejšim imenom: "Jožef, Davidov sin". Enako stori nadangel Gabriel z Marijo: "Raduj se, polna milosti: Gospod je s teboj" (Lk 1,28).

Pove ji, kdo je ona, polna milosti, in v kakšnem položaju je do nje Izraelov Bog: on je z njo. To ni malo, saj gre za idealen položaj odnosa z Bogom v skladu s formulo, ki jo vsebuje otrokovo ime "Emanuel", kar pomeni: Bog z nami.

Izhodišče vzgoje je lepota osebe, ki se vzgaja, in ne lepota hipotetičnega modela, kot je to v formaciji.

Vzgajati namreč pomeni razkriti skrivnost osebe, pomeni poskrbeti, da se njena lepota razcveti, jo gojiti.

Toda v krščanski vzgoji je še nekaj več in samo v njej: krščanska vzgoja ima poslanstvo, da razkriva lepoto vsake osebe v njenem odnosu z Bogom. Ne gre le za to, da bi človeka pripeljalo k njemu samemu - kot da bi bilo to malo -, ampak za to, da človek odkrije in sprejme to, kar je za Boga in z Bogom.

Ključna naloga tistih, ki evangelizirajo je ta, da cenijo tistega, ki ga evangelizirajo. Kdor oznanja evangelij, dobro misli o tistem, ki ga poslušča. Ni mu ga treba spreminjati, ampak voditi k njegovemu lastnemu srcu in ga ceniti. Drugi vatikanski koncil pravi: "Kristus, ki je novi Adam, prav s tem, ko razodeva skrivnost Očeta in njegove ljubezni, tudi v celoti razodeva človeka samemu sebi in mu kaže njegovo najvišjo poklicanost" (GS 22).

Bolj ko poznate Kristusa, bolj poznate Očeta. In bolj ko poznate Očeta, bolj poznate sebe. In odkrijete, da niste napaka. Ozavestite dejstvo, da sta vas prav zavračanje in beg pred samim seboj pripeljala do vaših napak. Vendar človek ne gre ven iz greha zato, da bi se upodobil po nekem modelu - tudi če bi bil ta krščanski; človek gre ven iz greha zato, da bi vstopil v ljubezen, ki je ustvarjalna.

Zato velja: vzgoja je umetnost izročanja življenja, vzgoja k veri pa je umetnost izročanja večnega življenja, vendar je to izročanje vrednotenje in krepitev posebnega srečanja med osebo in Bogom.

Da bi bilo to srečanje pristno in učinkovito, zahteva dvojno resnico: da se izroča resnični Bog, in da se izroča resnični osebi, ki ga sprejme, in ne njenemu avatarju. Zato gre za delo dvojnega razkrinkanja: razkrinka se lažni bog in razkrinka se lažni jaz. V tem primeru vzgoja in sprejemanje sovpadata, saj je pri vzgoji zelo pogosto največji sovražnik uspeha tega porodniškega dejanja vzgajana oseba sama s svojimi

utvarami o sebi. Včasih se vzgojitelj, zvesti zaveznik lepote tistega, ki ga vzgaja, znajde v boju z glavo tistega, ki ga vzgaja, z njegovimi notranjimi podplutbami, zavrnitvami, razvadami in slabimi navadami, ki povzročajo, da izdaja svojo lepoto. Poleg tega je lahko hud sovražnik posebne luči tistega, ki ga je treba vzgajati tudi njegovo okolje (kontekst).

Jožef je moral v svoji pustolovščini na različne načine živeti sprejemanje. Prva oblika sprejemanja in dobrodošlice temu otroku, ki nam jo bo pokazalo besedilo, bo očetovsko dejanje par excellence.

Sprejemanje ne pomeni zgolj narediti prostor - kot je včasih mogoče razumeti -, saj je to povprečnost. Nekdo vas sprejme v svoj dom in reče: ostanite tu, to je kopalnica, kuhinja je tam; sporočite mi, ko boste odšli. Ali vas je sprejel? Morda vam je dal prostor, nič več. Če se s tem ne strinjate, me ne vabite v svojo hišo. **Nekdo te zares sprejme, ko poskuša razumeti, kaj potrebuješ in kaj lahko skupaj dobrega naredita; sprejeti pomeni vstopiti v milost druge osebe, ki vstopi v tvoje življenje, četudi le za kratek čas.**

Sprejeti pomeni ceniti. Sprejeti je temeljna drža pred Bogom in se izraža v vsaki podrobnosti življenja. Neke nedelje se zjutraj zbudiš. Dogovorili ste se, da boste skupaj zunaj, a žal lije kot iz škafa. Ali boste dan preživeli jezni ali pa boste to dejstvo sprejeli. Če ga boste sprejeli, se boste zmenili, kaj boste počeli v zaprtih prostorih. Če se tega ne boste vprašali, ne boste storili ničesar. Vsako podrobnost bodisi zavračate bodisi cenite.

Zgodi se pandemija, kar tako, za primer.... Tvoja običajna vsakdanjost razpade, skupaj z delom in mnogimi drugimi stvarmi... Ali zavračate ali sprejemate? Ali vzamete ali zavržete? Če zavračate in vržete stran, mečete stran svojo resničnost. In kaj dobite v zameno? Lahko imate vse razloge na svetu, da se pritožujete, a kaj vam to pomaga?

Lahko vzamete črno nit zavrnitve in imel boste veliko za govoriti, morje razlogov, da vse uničite in se slabo počutite. Lahko pa vzamete belo nit sprejemanja in se sredi težav znebite številnih nesmislov ter spet pridete do sebe, rastete in se veliko naučite

Papež Frančišek je napisal popolno sintezo: "Huje kot ta kriza je drama, da jo bomo zapravili" (Binkoštna pridiga, 13.5.2020).

Nekdo bi lahko ugovarjal: ali se zavedaš, koliko so ljudje v tem času trpeli? Ali sploh veš, kako velika je bolečina, o kateri govoriš?

Mislím, da. Ali pa mi morda kaj uhaja, a v vsakem primeru: in potem? Ali je bolje, da bolečine in stiske ne osmislimo? Ali je boljše da, temu času odvzamemo vsako dostojanstvo?

Tako ljudi drugič ubiješ: ne le, da je morje ljudi umrlo in še veliko več jih je močno trpelo, ampak je vse to nesmiselno in nekoristno.

V bolezní in bolečini sem se naučil, da če se odpreš in sprejmeš, v njih deluje Bog. In vedno si presenečen nad tem, kaj vse je mogoče doživeti onkraj bolečine.

Vera mi ni nikoli odvzela niti kančka bolečine, ampak mi je omogočila, da sem v tej ali oni bolečini odkril skrito pot zame. Vendar mi vera nikoli ne bi mogla dati svoje luči, če nisem sprejel bolečine.

Samo Bog ve, kolikokrat tega žal nisem storil in koliko milosti sem zapravil.

Razumem tiste, ki so jezni. Vendar se motijo. Bolje je sprejeti in rasti. Sprejemati stvari in jih ceniti (vrednotiti). Najboljši kuhar ni tisti, ki ima najbolj prefinjene sestavine in nam pripravi edinstveno in neponovljivo jed, ampak tisti, ki odpre hladilnik in si izmisli večerjo s tem, kar je našel v njem. Najboljše omake so narejene iz ostankov. Te so neponovljive....

Torej: naslednji korak pri odpiranju za veličino je, da vzamemo, kar je, da sprejmemo konkretno situacijo takšno, kot je, in se naučimo to, kar se dogaja, ceniti kot previdnost ter videti njen potencial. In potem? Jožef vzame svojo nevesto s seboj in ona rodi sina. In potem sledi naslednji korak, ki bo na vrsti v maju.

Vprašanja za premislek in pogovor:

1. Kakšnega načina vzgoje sem bil deležen (v družini, cerkvi) in kako sam vzgajam svoje otroke?
2. V odnosu do koga me Bog najbolj uči sprejemanja?